

PROGRAMUL

Partidului Național Liberal

“PRIN LIBERTATE, SPRE BUNĂSTARE!”

1. În fața sfidărilor secolului XXI

Începutul secolului al XXI-lea este marcat de transformări profunde în toate sferele vieții. Lumea devine tot mai complexă și mai interdependentă. Globalizarea avansează, ștergînd majoritatea liniilor tradiționale de demarcație și accentuînd criteriul de apartenență la zona democrației și a prosperității. Sfidările globalizării, alături de tendințele paralele de regionalizare și de fragmentare, generează tensiuni și riscuri nemaîntîlnite. În aceste condiții, comunitatea internațională e determinată să găsească forme noi de solidarizare, capabile să răspundă noilor sfidări, care amplifică vechile probleme: sărăcia, tensiunile etnice și tendințele de separatism, traficul de droguri și de ființe umane, criminalitatea organizată, instabilitatea politică și altele. Discrepanțele dezvoltării social-economice se accentuează. În epoca salturilor tehnologice, acestea contrastează tot mai puternic cu limitarea accesului la educație, la medicină, la resursele vitale, la informație și cunoaștere, la limitarea drepturilor și a libertăților fundamentale. Apar crize sociale, frustrări și manifestări de nemulțumire. Globalizarea acutizează crizele de identitate, contradicțiile dintre culturi și subculturi, ce generează noi tipuri de violențe, noi riscuri globale, dintre care terorismul e cel mai grav.

Pe acest fundal complex, Republica Moldova rămîne captivă subdezvoltării. Dificultățile tranziției sînt agravate de criza identitară, care conduce, la rîndul ei, la știrbirea calității vieții, aprofundează inegalitățile sociale, generalizează sărăcia. Acest mediu produce intoleranță, distruge solidaritatea socială, favorizează populismul, alimentează manifestările radicale, afectează considerabil funcționarea statului și a instituțiilor sale democratice.

După primele realizări ale Mișcării Democratice și de Renaștere Națională de la începutul anilor 90' ai secolului trecut, avînd drept corolar proclamarea independenței statale a Republicii Moldova, reformele și-au încetinit mersul, cedînd terenul în fața contraofensivei forțelor retrograde. Forțele de extremă stînga au exploatat nemulțumirile și sărăcia, au speculat nostalgiile pentru cvazistabilitatea socială sovietică. Astfel, Republica Moldova a ajuns sub controlul autoritarist al speculanților politici de sorginte comunistă, ce adoptă lozinci populiste cu singurul scop de a accede cu orice preț la putere și a controla la maximum toate resursele statului și ale societății. Ca efect, se adîncește inegalitatea socială, se compromit șansele și se încalcă drepturile și libertățile umane – procesul generînd apatia generală și exodul masiv al populației peste hotarele țării. În acest fel, gruparea cvazicomunistă reprezintă un pericol real pentru sistemul democratic, politic și social-economic al Republicii Moldova. Societatea moldovenească e marcată de ineficiența proceselor de tranziție, de blocarea

reformei economice, de lipsa unor raporturi stabile cu organismele internaționale financiare, economice și politice, de sărăcia și de instabilitatea politică, devenite cronice.

În Republica Moldova majoritatea populației înregistrează o degradare constantă a nivelului de viață, inclusiv la capitolul drepturi și libertăți umane, ocrotirea sănătății, educația, cultura și calitatea mediului.

Unele sfidări, parcurse de Republica Moldova, se înscriu în spectrul comun de probleme ale țărilor central și est-europene și fac obiectul unor largi preocupări internaționale. În Europa de azi se confruntă două tendințe de dezvoltare. Pe de o parte – occidentalizarea, exprimată prin extinderea Uniunii Europene, pe de alta – refacerea structurilor eurasiatice, menită să păstreze, în condiții noi, vechile raporturi geopolitice din Est. Balansarea între aceste două tendințe geostrategice a afectat stabilitatea și identitatea Republicii Moldova în plan regional și internațional, dar și mediul intern economic și politic. Lipsa de definiție a accentuat incapacitatea Moldovei de a lua și a promova decizii menite să o apropie de sistemul economico-financiar și politico-social al lumii democratice occidentale. Societatea moldovenească necesită, în mod imperativ, o forță politică influentă, angajată ferm în occidentalizarea țării, în dezvoltarea rapidă și în modernizare. Consolidarea unei asemenea forțe e necesară pentru prevenirea compromiterii viitorului Republicii Moldova.

PNL își asumă rolul de forță politică modernă și responsabilă, întemeiată pe ordinea democratică, autoritatea legii, pacea interetnică și preocuparea pentru prosperitatea cetățenilor Republicii Moldova. Partidul își identifică poziția pe eșichier ca fiind de dreapta, cu asimetrie spre centru, asumându-și promovarea valorilor democrației liberale, ale pieței libere, renașterii naționale, ale integrității culturale și armoniei interetnice.

2. Un partid de dreapta al doctrinei liberale

PNL se concepe ca o componentă de bază a sistemului pluripartidist, constituită din exponenți ai ideilor democratice și reformatoare din Republica Moldova, continuatorul tradiției politice liberale din Basarabia interbelică și a mișcării liberale, renăscute în Republica Moldova la începutul anilor 90' și descendentă a revendicărilor Mișcării Democratice și de Renaștere Națională de la confluența anilor 80-90' ai secolului trecut.

Partidul are la bază doctrina liberală, ce îmbină principiile libertății individuale cu solidaritatea socială, limitează rolul statului la cel de instrument ce garantează democrația și pluralismul, aplicarea egală a legilor, primatul proprietății private, libertatea inițiativei individuale, concurența corectă și protecția socială echitabilă. Moldova necesită o societate liberă și deschisă care, în esență, e una liberală. Ca partid ce se revendică din doctrina liberală, PNL își propune, în plan extern, obținerea calității de membru al Partidului Liberal, Democrat și Reformator European și al Internaționalei Liberale.

Conștientizăm conceptul liberal ca pe unul profund moral și așezăm moralitatea ca fundament al politicilor noastre. Morala creștină, tradițională pentru poporul nostru, asumarea corectă a istoriei naționale și toleranța față de valorile etniilor conlocuitoare constituie reperatele unei politici întemeiate pe valorile libertății.

Liberalismul a imprimat Europei Occidentale și altor țări dezvoltate o nouă gândire și practică politică, în conformitate cu care asigurarea bunăstării generale se formează din bunăstarea fiecărui cetățean. Membrii PNL consideră liberalismul drept cea mai eficientă bază pentru dezvoltarea țărilor postsovietice, afectate de tentativa dezastruoasă a construcției societății bogate cu cetățeni săraci. Experiența țărilor postcomuniste a demonstrat că doar reformele liberale ferme, conjugate cu politici sociale palpabile, pot accelera tranziția spre economia de piață performantă, cu orientare socială.

Pentru realizarea acestor deziderate, Partidul va educa și va promova cadre reformatoare, negrevate de vechea mentalitate și de stereotipurile birocratic-etatiste. Sîntem orientați spre asanarea clasei politice din Republica Moldova, eliminarea dominației grupurilor oligarhice și a influențelor criminale, înlocuirea treptată și fermă a vechii nomenclaturi cu exponenții unei generații de politicieni și funcționari publici moderni, eficienți, atașați valorilor morale, democratice și ale renașterii naționale.

Promovarea cadrelor tinere și performante, depășirea abordărilor rudimentare, disciplina doctrinară și cea de partid vor servi drept bază pentru consolidarea unei formațiuni moderne, combative, capabile să obțină sprijinul cetățenilor în vederea depășirii declinului social-economic și al relansării reformelor democratice. În același timp, Partidul se pronunță împotriva tentativelor nihiliste de blamare a experienței politice și a purtătorilor ei, doar pe motivul că nu aparțin tinerei generații de politicieni. Partidul pledează pentru continuitate în experiența politică a tuturor generațiilor, pentru suplimentarea eforturilor în numele propășirii țării. Încrederea populației în democrație poate fi redobîndită doar prin venirea la putere a unei echipe de sacrificiu, care va demonstra abnegație și corectitudine, va soluționa problemele într-o manieră fermă și total transparentă. Partidul va promova aplicarea unui Cod al Onoarei în politică, care să fie acceptat de către fiecare persoană implicată în conducerea instituțiilor publice și de stat de toate nivelurile.

Partidul se angajează să dea un răspuns adecvat provocărilor de ordin politic și social-economic, cu care se confruntă Republica Moldova la începutul secolului XXI. Partidul dorește să dea expresie politică noilor realități de regrupare a forțelor democratice și reformatoare din societate, de schimbare a conținutului și a formelor de activitate politică în vederea promovării reformelor democratice autentice, de contracarare a revanșei forțelor totalitare, de integrare europeană pleneră a Republicii Moldova. PNL pledează pentru constituirea și consolidarea polului politic liberal, în cadrul căruia să se regăsească toate forțele liberale din Republica Moldova.

Partidul constată că revenirea la putere a forțelor nostalgice a determinat frînarea și chiar regresul proceselor de democratizare, de reformare și de propășire spirituală a societății. Democrația și reformele vor fi promovate și prezentate adecvat, în vederea obținerii sprijinului întregii societăți pentru transformări ferme, rapide și eficiente, printr-o mișcare coerentă și accelerată spre statul de drept și economia de piață.

3. O economie de piață funcțională

Republica Moldova este un exemplu de eșec al politicilor economice de stînga în realizarea saltului de la centralismul postsovietic la capitalismul dezvoltat. Politicile de stînga în țările postsocialiste au demonstrat incapacitatea de a genera bunuri și predilecția pentru redistribuirea efectelor sărăciei. Cel mai elocvent caz e programul de privatizare contra bonuri patrimoniale, care a avut în societatea noastră ca efect general sărăcirea sutelor de mii de oameni și prăbușirea dramatică a economiei. Doar politicile economice de dreapta, bazate pe principiile liberale, testate în țările capitalismului dezvoltat, sînt capabile să garanteze dezvoltarea social-economică rapidă a Republicii Moldova și ieșirea cetățenilor ei din zona sărăciei cronice.

Pentru modernizarea economiei moldovenești PNL consideră drept necesar modelul de organizare a economiei după principiile pieței libere. Partidul țintește creșterea economică rapidă și îmbunătățirea substanțială a calității de viață a cetățenilor Republicii Moldova prin materializarea energiilor și a potențialului liberei inițiative economice. În acest context, se pronunță pentru: inviolabilitatea proprietății private; libera circulație a mărfurilor, a capitalului, a serviciilor și a forței de muncă; limitarea reglementărilor și eliminarea birocrăției excesive. Rolul statului în economie trebuie să fie redus, relativ subsidiar, rămînînd important doar în elaborarea și realizarea strategiei de dezvoltare economică, politica monetară, în alocarea resurselor bugetare pentru obiectivele de interes național și

în definirea cadrului normativ bazat pe dreptul la proprietatea privată și pe rolul său social. Restrângerea rolului statului în economie se face, în principal, prin transmiterea proprietății de stat în proprietate privată. Un stat puternic este cel care se poate baza pe valoarea, capacitatea, inițiativa și prosperitatea cetățenilor săi, asigurați din punct de vedere material și activi în cadrul societății civile.

PNL consideră necesară voința politică reală pentru transformarea proprietății de stat în proprietate privată. Deocamdată, structurile economice rămân, în mare măsură, neperformante, centraliste, monopoliste și supuse controlului politic. Adevărata restructurare a economiei înseamnă instituirea unor autorități credibile de reglementare și privatizare, precum și crearea unei piețe concurențiale, care va selecta activitățile economice eficiente.

Partidul consideră că proprietatea privată este motorul dezvoltării economice. De aceea, reafirmăm imperativul garantării reale a proprietății private și așezarea acesteia pe o bază morală. Pentru implementarea acestui imperativ, se va elabora un program economic de stat privind compensarea și repararea prejudiciilor materiale pentru agresiunile săvârșite de regimul comunist împotriva proprietății private în epoca sovietică. Acestei viziuni retrospective Partidul îi adaugă o viziune de perspectivă: statul e dator să asigure condițiile necesare consolidării și dezvoltării proprietății private, prin:

- sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
- stimularea reformei structurale;
- stimularea exporturilor;
- dezvoltarea regională;
- lărgirea accesului investițiilor străine;
- consolidarea piețelor financiare.

PNL consideră că Republica Moldova are nevoie de un ritm de creștere economică de minimum 10%-15%, pe o perioadă de timp îndelungată, pentru a se apropia de standardul european de viață. Ritmuri înalte de dezvoltare pot fi atinse numai prin sporirea volumului de investiții în capitalul fizic și în cel uman, prin îmbunătățirea continuă a tehnologiilor.

Pentru stabilizarea situației în economie și în sfera socială Partidul pledează pentru promovarea unei politici macroeconomice, ce ar garanta atingerea și păstrarea unui nivel scăzut al inflației și al deficitului bugetar, menținerea stabilității valutei naționale, implementarea mecanismului de stimulare a economiilor bănești ale populației și direcționarea acestora spre sectorul real al economiei.

Una dintre sarcinile de bază ale PNL va fi reanimarea principalei ramuri – a sectorului agro-industrial. Partidul se pronunță pentru continuarea și finalizarea reformelor în sectorul agrar, crearea unei piețe funciare civilizate, implementarea unui sistem eficient de finanțare a sectorului agrar, dezvoltarea infrastructurii, a serviciilor agrotehnice, agrochimice, de marketing, crearea condițiilor necesare pentru comercializarea producției agricole.

Îmbunătățirea climatului investițional, atragerea resurselor financiare externe necesită restabilirea deplină a colaborării cu organismele financiare internaționale, în primul rând cu Fondul Monetar Internațional și cu Banca Mondială.

Pentru Partid prioritățile politicilor fiscale sînt stimularea dezvoltării economice și consolidarea clasei de mijloc. Acestea trebuie să stimuleze inițiativa și asumarea riscului antreprenorial, să se bazeze pe parteneriatul dintre stat și contribuabil. Comportamentul fiscal al statului trebuie să protejeze contribuabilul de orice abuz, să fie justificat și rațional în ceea ce privește presiunea fiscală, să motiveze interesul de achitare a sarcinii fiscale. Partidul va promova utilizarea instrumentelor fiscale în modelarea climatului investițional și a celui general-economic.

Republica Moldova și cetățenii ei suferă și din cauza gradului înalt de monopolizare și de concentrare economică. Partidul pledează pentru instituirea Consiliului Concurenței, care trebuie să consolideze

mediul concurențial, să garanteze competiția liberă și corectă, sancționând orice tentativă de subminare a pieței.

Stabilitatea și claritatea cadrului legislativ sînt esențiale pentru previzibilitatea mediului economic autohton. Republica Moldova este considerată o țară instabilă, cu un risc investițional sporit din cauza instabilității și a confuziei legislative. Legile trebuie să poată deveni integral aplicabile din momentul promulgării.

Succesul în crearea economiei de piață depinde și de factorul moralității. Partidul respinge capitalismul sălbatic, ale cărui forme de manifestare sînt în prezent firmele parazitare ale demnitarilor și ale clientelilor politice. Partidul îi sprijină pe antreprenorii onești și curajoși, conștienți că pot câștiga doar în măsura, în care activitatea lor este legală și utilă. Acești antreprenori trebuie remarcați și recompensați prin diverse metode, inclusiv de către stat, pentru respectarea eticii de afaceri. În același timp, etica economiei de piață impune descoperirea și pedepsirea aspră a corupției, a evaziunii fiscale, a concurenței neloiale și a altor crime economice. Eradicarea criminalității economice și a corupției se va face prin:

- eliminarea monopolismului și asigurarea concurenței libere și corecte;
- substituirea actualului sistem fiscal confiscatoriu cu unul relaxant și transparent;
- diversificarea resurselor energetice;
- promovarea transparenței în activitatea tuturor organelor de stat și publice;
- minimizarea barierelor birocratice și a numărului de autorizări, licențe și instrucțiuni restrictive;
- lichidarea condițiilor economice pentru activitatea grupărilor oligarhice;
- apărarea antreprenorilor autohtoni printr-o legislație care să asigure o concurență loială;
- stimularea implicării sistemului bancar în activitățile economice;
- acordarea de asistență logistică din partea statului în exportul produselor agricole;
- crearea cadrului legislativ și a unor condiții stabile pentru atragerea investițiilor străine;
- implementarea unui sistem informațional unic de evidență a importurilor și a exporturilor;
- crearea, prin lege, a condițiilor pentru asigurarea independenței judecătorilor, inclusiv financiare.

4. Prin egalitatea șanselor, spre solidaritate și justiție socială

Partidul recunoaște pentru toți egalitatea șanselor, libertățile și drepturile omului ca principii de bază în sfera politicilor sociale. Inegalitățile apărute urmare a situației sociale reale și ca rezultat al performanțelor individuale diferite urmează a fi atenuate prin implicarea statului în spiritul Cartei Sociale Europene.

Partidul promovează, în vederea protejării categoriilor de populație defavorizate, aplicarea unor politici de stat echilibrate, care au drept premiză performanța economică a țării.

Partidul consideră că, pentru consolidarea statului și a societății, sînt necesare politici sociale active, care să le asigure tuturor cetățenilor o viață decentă și condiții reale de manifestare a egalității șanselor. Prioritățile politicilor sociale sînt protejarea persoanelor cu necesități stringente, prin crearea unui sistem adecvat de acordare a compensațiilor nominative, modernizarea și optimizarea componentelor politicii sociale a statului: dezvoltarea infrastructurii sociale, salarizarea, asigurarea cu pensii, asistența socială directă și indirectă, ocrotirea sănătății, educația și învățămîntul, știința, cultura, arta și altele.

Componenta și obiectivul principal al politicilor sociale o constituie bunăstarea cetățeanului. În acest sens, Partidul va promova crearea locurilor de muncă bine plătite și diminuarea ratei șomajului. Statul urmează să aplice mecanisme pentru stimularea angajării în câmpul muncii și pentru majorări salariale

pînă la un nivel ce să depășească, de cel puțin două ori, costul coșului minim de consum, să coreleze salariul mediu al lucrătorilor din sfera bugetară cu salariul mediu pe economie, să reducă impozitul pe venitul persoanei fizice, să majoreze și să indexeze bursele de studii, pensiile și indemnizațiile sociale, să majoreze pînă la cota de cel puțin o treime din total numărul bursei universitare oferite de la Bugetul de Stat.

Adresa principală a politicilor sociale e familia. Partidul va promova scutirea de impozite a mijloacelor utilizate la construcția și procurarea de spațiu locativ, alocarea resurselor de stat pentru construcția spațiului locativ destinat familiilor din categoriile defavorizate, instituirea mecanismului de compensare direcționată a cheltuielilor comunale, stabilirea de indemnizații unice pentru nașterea copiilor, pentru școlarizarea copiilor din familiile defavorizate, pentru familiile adoptive și pentru copiii orfani. Se consideră obligatorii asigurarea pentru copiii din localitățile rurale a unor condiții de instruire similare celor din localitățile urbane, egalarea în drepturi și promovarea femeilor în cadrul structurilor sociale, publice și politice, crearea centrelor de plasament pentru bătrîni și pentru victime ale violenței de familie sau ale altor perturbații sociale, stimularea plasării tinerilor specialiști în cîmpul muncii și oferirea de credite fără dobîndă pentru studii și pentru inițierea unei afaceri de către tineri.

Micile localități, satele și orașelele Republicii Moldova constituie arealul prioritar de implementare a politicilor sociale. Partidul consideră necesar ca statul să asigure condiții pentru dezvoltarea complexă a infrastructurii social-economice și culturale a micilor localități: drumurile locale și conexiunile lor cu traseele naționale, aprovizionarea cu apă, ameliorarea condițiilor de mediu și diminuarea poluării, aprovizionarea cu gaze naturale, termoficarea, telefonizarea și informatizarea, refacerea și modernizarea grădinițelor, a școlilor, a instituțiilor medicale și a celor culturale.

Partidul optează pentru un program de stat de sprijinire a tineretului și pentru un sistem de asigurare socială pleneră a persoanelor în etate, a pensionarilor și a invalizilor, inclusiv cu pensii decente. Sistemele publice de educație și de ocrotire a sănătății trebuie consolidate prin modernizare, prin extinderea posibilităților de acces al populației la serviciile lor și prin garantarea finanțării necesare, în special a cheltuielilor cu impact social.

Sistemul instructiv-educativ trebuie protejat prin lege de orice ingerințe de natură ideologică, precum și de conjunctura politică. Știința, cultura, arta, sportul, religia și confesiunile, precum și tradițiile etno-culturale trebuie protejate de impunerea falselor ideologii și a oricăror ingerințe politice, garantîndu-li-se caracterul autonom și liber.

Partidul susține promovarea de către stat a identității cetățenești. Identitatea etnică ține în exclusivitate de dreptul și de libertatea de autoidentificare individuală. Se consideră obligatorie eliminarea opunerii artificiale și speculative dintre etnonimele moldovean și român, ca fiind un rudiment perimat și distructiv de divizare și de inhibare premeditată a etniei băștinașe majoritare din Republica Moldova.

Activitatea cultural-artistică se bazează exclusiv pe libertatea actului de creație, pe toleranța interculturală și pe valorile generale ale civilizației umane. Susținerea de către stat a acestei activități este obligatorie.

5. O societate democratică, liberă și solidară

PNL se pronunță pentru consolidarea statalității Republicii Moldova în formula celui de-al doilea stat românesc. Partidul acceptă cedarea unei părți din suveranitatea statală doar în cazul formării Uniunii interstatale România – Republica Moldova și aderării la UE.

PNL pledează pentru valorile democrației liberale întruchipate de pluralism și statul de drept, separația puterilor în stat, promovarea competiției deschise în viața politică internă. Prin activitatea sa, Partidul promovează concepția, principiile și ideile liberale, afirmarea noii clase politice liberale și asumarea responsabilității de consolidare a instituțiilor statului de drept și a celor democratice.

Partidul promovează ideea consolidării statului de drept, diminuării riscului de modificare arbitrară a raporturilor constituționale dintre puteri, de deformare a relațiilor dintre puterea executivă și cea legislativă, de deteriorare a raporturilor dintre majoritate și minoritate, de încălcare a drepturilor umane, politice și civice. Construcția statală trebuie modernizată, în vederea integrării europene. Respectarea strictă și egală a Legii de către toți cetățenii și, în primul rând, de către toate structurile de stat și publice este un principiu de bază al statului.

PNL consideră că statul poate fi puternic doar fiind constituit din cetățeni liberi și social protejați. Un stat creat de cetățeni și pentru cetățeni înseamnă un stat minim, adică unul care, în raport cu individul, are prerogative limitate în contextul drepturilor universale ale omului. Statul minim, care nu îngreăște libertățile și inițiativele cetățenilor, este mult mai puternic în raport cu statele totalitare, care s-au dovedit a fi fragile. Într-o societate democratică cetățenii controlează în modul cel mai direct și democratic activitatea structurilor statale și, dacă este nevoie, le sancționează democratic.

Partidul va iniția reforma profundă a serviciului public, a autorităților executive și administrative, pentru a le conferi operativitate și eficiență, pentru a întări autoritatea legii și combaterea corupției. Este necesară și dezvoltarea sistemului electoral, încât alegătorii să obțină încrederea că instituțiile democratice îi reprezintă. Președintele statului trebuie ales prin votul direct, iar Parlamentul – printr-un sistem electoral mixt – parțial, pe liste de partid, parțial – pe circumscripții electorale uninominale.

Partidul va pleda pentru o schimbare de fond a raporturilor dintre administrație și cetățean: administrația trebuie să se manifeste ca un serviciu public aflat în slujba cetățeanului, nu deasupra lui. Este necesară reforma aparatului de stat, orientată spre consolidarea statutului funcționarilor publici, prin: sporirea răspunderii și a profesionalismului acestora, reducerea intervenției structurilor de stat în activitățile private, remunerarea echitabilă, care să elimine bazele corupției.

Partidul realizează că numai autoritățile locale pot rezolva eficient problemele comunitare curente. Comunitatea locală reprezintă esența regimului democratic și obiectul principal al modernizării. Partidul susține descentralizarea administrației publice și autonomia locală pe baza principiilor consacrate de Carta Europeană.

Democrația devine stabilă atunci când cetățenii au încredere în instituțiile statului, când acestea se află în slujba cetățeanului și îl protejează de actele contrare legii. Climatul social și prestigiul instituțiilor democratice sînt influențate de gradul de siguranță a cetățeanului, de administrarea justiției, de îndeplinirea actului de dreptate. Partidul consideră ca obiectiv prioritar consolidarea ordinii de drept și întărirea autorității statului, singurele căi ce vor putea limita fenomenul infracțional și vor garanta cetățenilor o viață în siguranță.

Libertatea și democrația sînt mai mult decît dreptul cetățenilor de a-și exprima opiniile. Libertățile civice și politice trebuie să aibă un corespondent în spațiul social și economic, pentru a-i permite omului să-și afirme capacitățile și spiritul întreprinzător, iar nivelul de viață să fie legat de rezultatele muncii sale. Libertatea politică își pierde semnificația, când oamenii se află în condiții de sărăcie și sînt dependenți economic. Este vital ca democrația să stimuleze structurarea societății civile, a vieții economice și a identității comunitare.

Sindicatelor, organizațiilor civice ale minorităților naționale, bisericii reprezintă instituții importante ale societății civile, cu rol deosebit în exercitarea libertăților sociale și afirmarea identității diferitelor grupuri sociale. Partidul pledează pentru o societate civilă autentică și puternică în Republica

Moldova, pentru creșterea solidarității civice. Costurile sociale ale tranziției trebuie să fie suportate de ansamblul categoriilor sociale. Din această perspectivă nu trebuie să existe privilegiați ai tranziției!

În concepția Partidului, minoritățile naționale reprezintă un mare potențial de dezvoltare a țării. Astăzi, când dezvoltarea se sprijină pe intensificarea proceselor de comunicare, cunoașterea, dialogul și colaborarea între oameni reprezintă practici ce facilitează înscrierea Republicii Moldova în sistemul economic, cultural și de securitate regional, continental și mondial. Manifestarea fiecărui cetățean în cultura, limba și religia de care ține este un drept democratic, dar reprezintă și o valoare a capitalului uman, capabil să diversifice resursele de modernizare ale țării. Partidul va promova politicile de păstrare a identității etno-culturale pentru toți cetățenii Republicii Moldova.

Disensiunile etnice pot fi depășite prin edificarea unui stat al cetățenilor, egali în fața legii și responsabili în fața societății. Concomitent cu asigurarea dezvoltării culturale a minorităților, Partidul consideră necesară integrarea acestora în societate prin cunoașterea limbii române, a istoriei și a culturii populației majoritare. Acest proces este stringent necesar în perspectiva depășirii consecințelor politicilor de deznaționalizare și deformare a identității etno-culturale a populației băștinașe, abil promovate de imperiul țarist și sovietic.

Partidul consideră că Biserica este una dintre instituțiile importante ale societății. În Republica Moldova religia creștină ortodoxă reprezintă un factor de identitate culturală, de conservare a tradițiilor și a spiritualității naționale, de solidarizare și apropiere a oamenilor în momentele grele. Relația dintre biserică și cetățean este una intimă, ce ține de libera opțiune a acestuia, iar statul și politica sînt lipsite de dreptul de a interveni în alegerea credinței religioase.

Sistemul politic democratic dispune de instituții specializate necesare pentru garantarea stabilității interne și externe a statului. Pledăm pentru elaborarea strategiei de securitate națională, care trebuie să identifice riscurile reale, interne și externe, stabilirea căilor și a mijloacelor pentru a le contracara, precum și pentru a apăra interesele naționale.

Partidul pledează pentru continuarea reformei în domeniul militar, pe baza unei concepții ce armonizează exigențele unei armate moderne, profesioniste cu necesitățile garantării securității naționale. Partidul va acorda o deosebită atenție reformei structurilor de apărare a ordinii publice și a serviciului de informații, pentru eficientizarea lor și excluderea recidivelor poliției politice.

6. Un obiectiv și un destin European

Republica Moldova este parte integrantă a spațiului cultural european și integrarea plenară și fără echivoc a țării în structurile europene constituie efortul principal în asigurarea unui loc firesc în noua arhitectură europeană. În acest scop, este obligatorie modernizarea societății și a statului în baza valorilor vest-europene, ținînd cont și păstrînd, totodată, specificul și tradițiile seculare ale poporului nostru.

În activitatea sa, Partidul se bazează ferm pe normele constituționale și pe legile Republicii Moldova, conducîndu-se, totodată, de normele democrației occidentale, ale principiului priorității drepturilor și a libertăților cetățeanului – valori indispensabile gîndirii și conduitei într-o societate liberă. Partidul recunoaște supremația normelor și a principiilor consfințite în actele europene și internaționale, la care Republica Moldova este parte.

Pornind de la realitatea că Republica Moldova a fost timp de aproape două secole ruptă din spațiul său etno-cultural firesc, precum a fost scoasă, pe parcursul ultimelor cinci decenii, din contextul firesc al evoluțiilor social-economice, culturale și spirituale europene, PNL conștientizează întreaga gravitate a problemelor cu care ne confruntăm și, în primul rînd, pe cea a identității naționale deformate, a

mentalității învechite, egalitariste și servile oricărui regim. Partidul identifică românofobia, conjugată cu moldovenismul vulgar, ca principalul instrument de păstrare a dependenței neocoloniale a Republicii Moldova și principalul obstacol în calea modernizării statului. Implicit, PNL va elabora și, ulterior, va implementa un șir de programe vaste de ordin economic, social și cultural, menite să ne readucă în spațiul culturii și al mentalității europene.

În pofida vicisitudinilor istoriei, Partidul apreciază Republica Moldova ca țară central-europeană, în contrasens cu statutul de est-europeană, cum este catalogată deseori Moldova. Prin tradiția istorică, limba și cultura populației majoritare, Republica Moldova e parte inalienabilă a spațiului etno-cultural românesc și, prin acesta, a Europei Centrale, cu trăsături distincte de cele ale spațiului est-european, în care sînt puternice tendințele culturale eurasiatice. În plan identitar, PNL situează Republica Moldova în spațiul etno-cultural român și promovează conceptul «două state, un popor». Specificul Republicii Moldova constă în probabilitatea formării, în perimetrul statului, a unei națiuni civile moldovenești, avînd la bază componenta etnico-culturală română.

Partidul acordă prioritate absolută integrării europene a Republicii Moldova, prin aderarea plenară la structurile politice, economice și de securitate ale Europei. Această sarcină se poate realiza cel mai lesne prin sprijinul din partea României, cu care se vor stabili relații speciale și privilegiate și cu care ne vom regăsi – în cadrul comunității europene – în spațiul cultural și de limbă comun. Perspectiva regăsirii “într-un spațiu comun” este valabilă și pentru cetățenii Republicii Moldova de naționalitate ucraineană și rusă, pe măsură ce Ucraina și Rusia vor persevera în politicile lor de integrare europeană.

PNL se pronunță pentru aderarea Republicii Moldova la NATO, ca garanție a securității naționale, a suveranității și a independenței statale.

Partidul pledează pentru înaintarea rapidă și eficientă pe calea aderării la UE, chiar și în condițiile nereglementării definitive a conflictului transnistrean, folosit de forțele separatiste și neocolonialiste pentru a zădărnici consolidarea statală și integrarea europeană a țării noastre. PNL se pronunță pentru constituirea Uniunii interstatale România – Republica Moldova sub forma mecanismului de accelerare a aderării țării noastre la UE și, în consecință, de soluționare politică definitivă a conflictului transnistrean. Transnistria, ca parte inalienabilă a Republicii Moldova, va rămîne în „antecamera” Uniunii Europene și va beneficia automat de avantajele aderării din momentul reglementării definitive a conflictului.

Prioritatea integrării europene este însoțită de necesitatea unui parteneriat strategic cu SUA – țara cu cel mai puternic potențial economic și politic, principalul promotor al democrației în lume. Relațiile cu toate țările din vecinătatea apropiată și îndepărtată se vor desfășura pe baza principiului avantajului reciproc. Republica Moldova va porni în aceste relații de la realizarea sarcinilor fundamentale de consolidare a statului și de regăsire a sa în familia europeană. Pledăm pentru relații eficiente, echitabile și corecte cu partenerul nostru economic important – Rusia, reiterînd necesitatea retragerii militare ruse, necondiționate și complete, de pe teritoriul nostru și a renunțării de către Rusia la politica de sprijinire, directă sau indirectă, a regimului separatist din zona de est a Moldovei. PNL se pronunță pentru părăsirea de către Republica Moldova a cadrului juridic și politic al CSI.

Partidul apreciază evenimentele din raioanele din stînga Nistrului, produse la confluența anilor 80-90' ai secolului trecut, drept o rebeliune a unui regim anticonstituțional, susținută prin elemente de agresiune militară externă. Partidul constată că soluționarea politică definitivă și ireversibilă a conflictului transnistrean e posibilă doar pe calea internaționalizării procesului de reglementare, cu atragerea în acest proces a UE, SUA și a României, alături de OSCE, Rusia și Ucraina, fiind convins că apariția unor precedente inadecvate de reglementare va conduce la destabilizarea zonei și la periclitarea securității europene, în ansamblu. Reglementarea politică în Transnistria depinde în mod direct de succesul integrării europene a Republicii Moldova și este stimulată de acest proces. Partidul pledează pentru instituirea unui program de asistență economică internațională, un fel de mini-plan

Marshall pentru Moldova, destinat stimulării procesului de reglementare politică a diferendului transnistrean și reabilitării economice postconflict a țării. Partidul respinge orice formă de garanții internaționale ale rezultatelor reglementării conflictului ca pe o tentativă de limitare a suveranității statale a Republicii Moldova. Unica garanție a condițiilor reglementării conflictului poate fi Constituția Republicii Moldova și dreptul internațional.

Partidul pledează pentru reglementarea relațiilor interstatale, în special cu statele europene, prin semnarea de acorduri privind protecția cetățenilor Republicii Moldova.